

Олеся Дроздовська

**ФЕДІР ДУДКО (1885—1962): ЖУРНАЛІСТСЬКА,
ПУБЛІЦИСТИЧНА І РЕДАКТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ**

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2019-9\(27\)-21](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2019-9(27)-21)

Відтворено лінійну біографію українського письменника і журналіста Федора Дудка; висвітлено співпрацю з українськими газетами і журналами. Виявлено і проаналізовано його журналістський, публіцистичний доробок, укладено бібліографію творчої спадщини.

Ключові слова: *Федір Дудко, українська преса, журналістська, публіцистична, редакторська діяльність.*

Постановка проблеми. Творчий здобуток представників українського національного культурного середовища, народжених наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст., розквіт фізичних сил і творчого потенціалу яких припав на перебіг двох світових війн, на періоди становлення тоталітарних режимів й бід та негараздів, пов'язаних із ними, є настільки великим, що донині ми продовжуємо відкривати нові факти, нових діячів, нові аспекти діяльності уже знаних і, так би мовити, «розкручених». Дивовижною залишається сила їхнього духу, яка стимулювала активну творчу, громадську, політичну діяльність усупереч усьому — війнам, міграції, матеріальним нестаткам, втратам, потенційній небезпеці для життя як особистого, так і їхніх родин тощо. Серед них широко знаний (насамперед у культурному середовищі міжвоєнної Галичини і української діаспори у США) український письменник та маловідомий журналіст Федір Дудко. До слова, він належав до кола небагатьох діячів вітчизняної журналістики, які на початку ХХ ст. мали відповідну фахову підготовку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Як стверджував М. Кушніренко: «Федір Дудко залишив велику літературну спадщину, а коли візьмемо під увагу, що велику частину письменницької енергії він присвятив журналістиці, то тоді стає більш показною його творчість на полі красного письменства» [33]. Повернення Ф. Дудка до України розпочалося лише у наш час. Нещодавно об'єктом наукового зацікавлення дослідниць С. В. Ленської та О. М. Хомишин стала його письменницька спадщина, а саме — мала проза [34; 64]. Проте журналістська, публіцистична та редакторська ді-

яльність наразі залишаються поза науковим дискурсом і ще очікують на сумлінного дослідника. Така ситуація обумовлена насамперед тим, що багато важливих фактів його співпраці із засобами масової інформації зафіксовані лише на шпальтах пресодруків. Як зазначав 1962 р. В. Дорошенко у біографічному нарисі про письменника й журналіста, написаному на основі його ж неопублікованих спогадів, про нього «майже нічого не друкувалося ані за його довгого життя, ані за... короткий час після його смерти» [10, с. 316].

Словникові статті [22; 23; 57; 58] містять майже ідентичні лаконічні відомості про основні фіхи життя Ф. Дудка. Автори енциклопедичних гасел здебільшого акцентують увагу на його письменницькій творчості, а журналістську діяльність згадують побіжно, обмежуючись перерахуванням назв пресодруків, з якими він співпрацював як автор різножанрових текстів та як редактор, був їх співзасновником. Докладнішу інформацію про життєвий і творчий шлях журналіста віднаходимо у біографічних нарисах І. Боднарука [2], В. Дорошенка [9; 10], Л. Луціва [35], опублікованих на сторінках еміграційних друків, й О. Мукомели у виданні «Українська журналістика в іменах» [37], у статтях Г. Журби, написаної з нагоди тридцятиліття «літературної праці» письменника й виходу друком історичної повісті «Великий Гетьман» [25], та М. Кушніренка, присвяченої вшануванню його пам'яті у соту річницю від дня народження [33]. Зазначені автори не лише деталізують відомості про життєві дороги Ф. Дудка, а й увиразнюють такі факти його творчої біографії, як співробітництво з українськими засобами масової інформації, участь у їх створенні тощо.

На основі зазначених літературних джерел та низки історико-бібліографічних, бібліографічних досліджень [5; 6; 32; 36; 50; 55; 60], систематичних покажчиків змісту окремих часописів і бібліографічних покажчиків видавничої діяльності товариства «Просвіта», кооперативи «Червона Калина» та концерну «Українська Преса» [3; 7; 30; 66] нам вдалося значно розширити перелік пресових та періодичних (календарів) видань, на шпальтах яких відклалися не лише художні, а й журналістські, публіцистичні тексти Ф. Дудка суспільно-політичного, літературознавчого спрямування, матеріали просвітницького характеру, а також спогади про події Національно-визвольних змагань 1917—1921 рр., свідком і учасником

яких він був. Загалом список видань, до функціонування яких мав стосунок Ф. Дудко, налічує 51 назву. Виходили вони як на українських теренах (Вінниця, Горохів, Кам'янець-Подільський, Київ, Луцьк, Львів, Станіслав, Чернівці; ін.), так і в інших країнах (Авгсбург, Берестя (Республіка Білорусь), Берлін, Варшава, Відень, Детройт, Краків, Москва, Нью-Бритиш, Нью-Йорк, Пінськ, Прага, Філадельфія; ін.). На шпальтах цих засобів масової інформації на момент підготовки пропонованого дослідження зафіксовано понад 200 журналістських і публіцистичних текстів Ф. Дудка¹. Однак і надалі відкритим залишається питання здійснення ретельної пошукової роботи з метою виявлення усього написаного ним упродовж життя, а це доволі тривалий процес, адже передбачає опрацювання *de visu* усіх періодичних видань, із якими він активно співпрацював чи принагідно дописував.

Отже, основною **метою** нашого дослідження є ввести до наукового обігу малознані факти творчого шляху Ф. Дудка — подати у його лінійній біографії сконденсовану, максимально повну інформацію про журналістську, публіцистичну і редакторську діяльність, окреслити основні тематичні й жанрові домінанти неписьменницького доробку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Народився Федір Степанович Дудко 25 квітня (за новим стилем — 7 травня) 1885 р. у с. Шабалинів Сосницького повіту (нині — Коропського р-ну Чернігівської обл.). Перших дев'ять років життя провів у містечку Сосниця [2]: як підкреслював В. Дорошенко, зростав Ф. Дудко в «умовах “української сільської стихії”, під впливом материних пісень, бабциних казок, батькових оповідань про українське козацтво, “мав нахил до малярства”» [9, с. 15]. Від 1894 р. навчався у Глухівській класичній гімназії (був учнем відомого етнографа — Олександра Малинки, «учасником таємного гімназійного гуртка» [10, с. 16]). Після завершення 5-го класу цього навчального закладу продовжив здобувати освіту у гімназії Новгород-Сіверська. Однак не завершив повного гімназійного курсу — «за революційну діяльність» його було відраховано [10, с. 315]. Саме у гімназійні роки Ф. Дудко спробував свої сили у майстерності писемного мовлення. Були це ху-

¹ У додатку подаємо бібліографічний список журналістських і публіцистичних текстів Ф. Дудка, які вдалося виявити на час написання розвідки.

дожні чи публіцистичні твори — станом на нині нам не вдалося встановити, але схилиємося до літературного жанру. За твердженням В. Дорошенка та Г. Журби, юнацькі проби пера Ф. Дудка криються на сторінках газети «Киевские Отклики» [9, с. 16; 25, с. 128].

Упродовж 1904—1906 рр. Ф. Дудко навчався на курсах журналістики, які функціювали при Імператорському Московському університеті (нині — Московський державний університет ім. М. В. Ломоносова). Тут, за В. Дорошенком, «усвідомлюється національно й дозріває як літератор». Його «перші літературні спроби» — оповідання «Безробітний» і «Гул» [9, с. 16; 25, с. 128] — були опубліковані на шпальтах щоденної газети «Светоч», яка виходила у місті у травні 1906 р. під редагуванням університетського професора М. О. Рожкова. [39; 54]. На сторінках цього ж часопису виступав і з «журналістичним матеріалом» [10, с. 315]. Якою була жанрова специфіка і тематика цих його перших журналістських текстів — на момент підготовки нашої розвідки встановити не вдалося.

У 1907 р. Ф. Дудко повернувся до Києва. Впродовж наступних п'яти років здобував освіту (за спеціальністю «Технік будівництва» [13, с. 44]) на архітектурному відділі Київського політехнічного інституту (нині — Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»). Навчання поєднував з активною громадською діяльністю: за твердженням В. Дорошенка, «наближається до українського руху й веде усвідомлювальну працю серед робітництва» [10, с. 316], як уточнює у спогадах сам журналіст — провадить цю роботу переважно на Поділлі [10, с. 43]. У цей же час, як повідомляють джерела біографічної інформації, публікувався у газеті «Рада» — єдиному українському щоденнику на Наддніпрянщині [2; 9, с. 16]. У результаті очного перегляду кількох річників цього видання вдалося віднайти лише одну публікацію Ф. Дудка (під псевдонімом М. Шпак) — кореспонденцію п.н. «Член Державної Думи і народня просвіта» (1908. № 221). У ній молодий автор акцентував увагу на потребі «заведення української мови в школах на Україні», критикував антиукраїнську риторику висловлювань колишнього очільника Прилуцького земства, члена Третьої Державної думи В. Милорадовича і підкреслював, що це земство було «одиноким на всю

Полтавщину, котре не призначило нічого на будівництво пам'ятника Шевченкові». Наявність лише однієї авторизованої публікації жодним чином не заперечує зафіксованого у джерелах факту активної співпраці журналіста із цим популярним українським часописом, адже лівова частка журналістських і публіцистичних текстів опубліковані у ньому із збереженням права авторів на анонімність.

Із початком Першої світової війни через поганий зір Ф. Дудко уник мобілізації і залишався у Києві. Працював у «Союзі Городів» — найбільшій громадській організації Російської імперії, яка допомагала уряду налагоджувати медичну допомогу військовим і облаштовувати біженців [33; 56]. У 1916 р. відділ сільського будівництва міністерства землеробства (Петроград) видав російською мовою «ілюстровану книжку» журналіста п. н. «Вальковані будинки» [13; 25, с. 128].

У лютому 1918 р., рятуючись перед наступом більшовицьких військ на Київ, Ф. Дудко виїхав на Поділля. До міста повернувся уже на початку березня того ж року — після переходу його під українську владу [14, с. 41]. Працював у Міністерстві земельних справ УНР (за доби Центральної Ради і Директорії) та Української Держави гетьмана П. Скоропадського. У спогадах «Від Муравйова до Директорії» він докладно описав, як розпочинав роботу у цьому урядовому підрозділі, які зміни у міністерстві відбувалися під час Гетьманату та ін. [13, с. 44, 45, 52]. Припускаємо, що саме він як журналіст із певним досвідом міг бути причетним до видання пресових органів цієї державної структури (періоду Директорії), а саме таких видань, як: «Вістник Міністерства Земельних Справ Української Народньої Республіки» (Київ; Кам'янець-Подільський, 1918—1919), «Бюлетень Інформаційного відділу Міністерства Земельних Справ» (Кам'янець-Подільський, 1918—1919). Однак це лише гіпотеза, яку ще необхідно довести чи спростувати.

Відкритим для перевірки є також узагальнене твердження низки джерел про те, що впродовж 1917—1920 рр. Ф. Дудко публікувався «у всіх українських газетах» (очевидно, що мова йде про ті часописи, які виходили на Наддніпрянщині) [37]. Аби з'ясувати достовірність цього факту, потрібно здійснити очний перегляд бодай найбільших і найавторитетніших видань того часу. Однак це завдання значно ґрунтовнішого дослідження.

Доконаним є факт активного співробітництва Ф. Дудка з щоденником «Відродження». За твердженням дослідника його журналістської діяльності О. Мукомели, в означений період він найактивніше співпрацював саме з цим виданням: вів рубрику «Малий фейлетон», під якою вміщував і власні матеріали [37]. За доволі короткий період функціонування газети (від березня до грудня 1918 р.) опублікував на її шпальтах 32 тексти за підписами: Федір Дудко, Федір Д-ко, Ф. Карпенко, Д., Д-о Ф., Ф. Д., серед яких: 21 фейлетон, решта — нариси, замітки, кореспонденції. За трактуванням О. Мукомели, журналіст «вирізнявся серед тодішніх сатириків чутливим, спостережливим оком і швидкою реакцією на різні життєві проблеми» [37]. Сам же Ф. Дудко у спогадах, написаних 1938 р., характеризував свої матеріали таким чиним: «Наївними і кострубатими своєю мовою й стилем видаються тепер мені ті мої писання, але в тогочасного читача вони мали успіх» [13, с. 51]. У низці публікацій автор актуалізував гострі проблеми тогочасного національного суспільного життя, як-от: 1) у господарсько-економічній царині: безробіття, відбудова житлового фонду, промислових підприємств, створення національних фахових організацій; 2) у медійній сфері: дотримання журналістами, дописувачами пресових видань «т. зв. літературної етики» — етики цитування і посилання на джерела; наповнення українського медіаринку пресовими виданнями, орієнтованими на різну аудиторію, зокрема часописами для дітей, спеціалізованими виданнями; інформаційна політика засобів масової комунікації, вороже налаштованих до ідеї української державності тощо. У фейлетонах же порушував такі питання, як: меншовартісна національна самосвідомість («Ви ж українець? — Еге, малорос...» [16]), низький рівень суспільно-політичної активності, зрусифікованість представників вищих соціальних станів, інтелігенції (вчителів, службовців тощо), відверта зневага до української мови, атрибутів державності урядовців та офіцерів у період Гетьманату, політика федералізації з царською Росією та ін. Водночас журналіст намагався «відкрити очі» читачам на істинні прагнення політичних діячів більшовицької Росії («Аби були задоволені примхи Зінов'євих, Нахамкесів, Сталіних, Щербачових... А народи з їх правами на самовизначення, на своє життя, на свою культуру, на все своє — все те дурниця...» [11]) та прихиль-

ників ідеї «єдиної-неділимої» Росії [14]. Принагідно змушував замислитися українського читача над ментальними особливостями свого народу. До прикладу, підкреслював: «Домагаючись волі, домагаючись незалежності, домагаючись самостійності і власного порядкування в “своїй хаті”, народ наш завжди вибирав шляхи для досягнення цієї історичної мети своєї так, що замість волі завжди попадав в ярмо, ще гірше за те, з якого визволявся»[14].

У 10-му числі ілюстрованого додатка до 121-го числа цієї газети опубліковано єдину відому нам карикатуру Ф. Дудка п. н. «Отці й діти». У текстовому коментарі до неї журналіст, який спробував своїх сил і в жанрі зображальної журналістики, порушив питання істинної цінності публічної демонстрації патріотизму (шляхом застосування зовнішньої атрибутики) й внутрішньої національної самоідентифікації.

Окрім того, на шпальтах «Відродження» опубліковано 18 матеріалів під псевдонімом Дід Яків, серед них — інтерв'ю з урядовцями Української Держави гетьмана П. Скоропадського: міністром внутрішніх справ Ф. А. Лизогубом, міністром фінансів А. Ржепецьким, міністром шляхів П. Чубинським, міністром праці Ю. Вагнером та ін., головою Мирової делегації РСФРР Х. Раковським. Ймовірно, під цим придбаним іменем криється Ф. Дудко. На таку думку наводить факт, зафіксований у автобіографії журналіста п. н. «Моя молодість» [17]. Докладно описуючи свої дитячі та юнацькі роки, Ф. Дудко з теплою згадує: «У діда (по матері. — *О. Д.*) було чимало челяді — хлопців і дівчат... Одні приходили на працю, другі відходили, але був один чоловік, дід Яків на ім'я, який постійно жив на дідовому хлібі й нікуди від нього не відходив. [...] Для нього була побудована в саду окрема хата, і він жив у тій хаті анахоретом. [...] Дід Яків — ця неграмотна, “без роду й без племені” людина, був багато обдарований природою різними здібностями. Був він добрим теслярем, столяром, ковалем, боднарем, різбарем, різного роду конструктором і винахідником» [17, с. 33]. Згодом, «спогади про цього діда... послужили» Ф. Дудку «темою для написання оповідання “Дід Яків”», яке увійшло до збірки оповідань «Заметіль», що 1948 р. вийшла в Авгсбурзі [17, с. 34]. До того ж, журналіст міг мати тісні контакти з урядовцями УНР і Геть-

манату різних рангів, адже входив до кола держслужбовців, про що йшлося раніше.

Із вимушеною евакуацією урядових структур Директорії у лютому 1919 р. Ф. Дудко покинув Київ. Розпочалися роки «блукання по Україні» [8, с. 119]: Вінниця, Волочиськ, Кам'янець-Подільський, Рівне, Станіслав та ін. За спогадами О. Бабія, який зазначає, що навесні 1920 р. у Кам'янці-Подільському познайомився з Ф. Дудком та В. Островським й «давав їм свої вірші й статейки поміщувати в пресі уряду У.Н.Р.» [1], Ф. Дудко мав стосунок до редагування урядових часописів. Припускаємо, що мова йде про щоденник регулярної армії УНР «Україна», на шпальтах якого відклалися низка його матеріалів [6, с. 162]. Переважно це фейлетони, які журналіст під псевдонімом Одуд публікував під рубрикою «Маленький фельетон». Серед проблем (окрім соціально-побутових, морально-етичних), які він порушував у цих публікаціях: відсутність України в інформаційному просторі Європи; брак як в Україні, так і за її межами українських засобів масової інформації, які б популяризували, пропагували ідею української державності, правдиво інформували як мешканців краю, так і міжнародну громадськість про події в Україні, протистояли засиллю російської та україномовної антиукраїнської преси. Особливо цінним для розуміння морально-психологічного стану українських військовиків, які брали участь у Першому Зимовому поході, для формування уявлення про те, як їх сприймали мешканці Поділля і Наддніпрянщини, якими були соціально-економічні обставини в Україні на той час, є подорожній нарис журналіста п. н. «По рідним палестинам» [19]. Ф. Дудко не лише фіксував особисті переживання, факти звірств «чрезвычайок», а й змальовував настрої сільського населення, становище у шкільництві, судочинстві тощо. Окрім того, він відзначав налагоджену пропагандистську діяльність більшовицької влади і констатував недостатню активність української сторони у цьому напрямі. «В чому треба віддати справедливість більшовикам, — наголошував він, — то це в пропаганді серед населення своїх комуністичних ідей. Чогочого, а браку літератури у них не почувалося ніколи. Населення, особливо провінція, буквально засипалися всілякими листками, відозвами, газетами, брошурами, книжками, прокламаціями... На превеликий жаль, ця найважливіша справа широко-державного

значіння перебуває в нас у найгіршому стані. На селі ви не побачите ні газети, ні відозви, — а ніч нічогісінько... Повна непоінформованість провінції як у відношенні бойових операцій, так і в відношенні політичних новин, родить безліч самих неймовірних і найбезглуздіших чуток [...] органам, які відають справами інформації, належить звернути на це серйозну й пильну увагу» [19, ч. 43].

Загалом, на сьогоднішній час ми володіємо вкрай скупими відомостями про життєві дороги й творчу діяльність Ф. Дудка з початком національної революції і до часу прибуття до Львова. Лише окремі фрагменти зі спогадів його сучасників та, зрештою, і його особистих¹ проливають світло на цей малознаний період життя. Ці матеріали розпорошені на сторінках українських часописів міжвоєнного двадцятиліття та у діаспорних пресодруках. Серед них — його спогади про Павла Ковжуна, написані з приводу передчасної смерті товариша, які 1939 р. були опубліковані на сторінках «Літературно-Наукового Додатку до “Нового Часу”» [18]. З них ми довідуємося, що восени 1920 р. Ф. Дудко зупинився у Станіславі, «куди вліті того року з Тарнова перенісся був на якийсь час увесь культурний, державний і військовий центр Придніпрянщини, зібралось все, що виїхало з Києва з своїм урядом. Були тут майже всі міністерства У. Н. Р. ... всі центральні державні й громадські придніпрянські установи, військова школа, команди постачання, штаби — словом — усе те, що принесло із собою до тихого галицького міста рух, оживлення, кипучий пульс життя, широкий подих столиці» [18]. У зацитованому матеріалі міститься кілька цінних фактів про його журналістську та редакторську діяльність. Зокрема, Ф. Дудко зазначає, що разом з О. Бабієм, П. Ковжуном, В. Островським, О. Хомиком та Я. Христичем співпрацював із найбільшою на той час у місті українською газетою — щоденником «Українське Слово». У 13-му числі цього видання опублікував фейлетон «Колись і тепер» (порушив питання відповідального підходу до

¹ Від Муравйова до Директорії (Спомини з 1918 року) // Календар-альманах «Дніпро» на звичайний рік 1938. Львів, 1937. С. 41—60; З большевицького Києва до Києва українського (Спогад про муравйовські часи) // Календар Червоної Калини на 1938 рік. С. 54—65; Останніми з того боку // Календар-альманах «Дніпро» на переступний рік 1936. Львів, 1935. С. 76—88; Оскілівський переворот у Рівному // Календар-альманах «Дніпро» на звичайний рік 1939. Львів, 1938. С. 119—123 та ін.

відбору кадрів у державні установи), можливо, був автором й низки інших не авторизованих матеріалів. Однак це співробітництво було нетривалим. «Якось, не памятаю вже, з яких причин, — згадував він, — наше відношення до органу преси, в якому ми працювали з П. Ковжуном, почало з кожним днем ставати все холоднішим. Чи загальний курс, що його взяв провід часопису, нас не задовольняв, чи якісь інші причини, примусили декого з нас, співробітників, а саме мене, П. Ковжуна й О. Хомика, перестати працювати в “Українському Слові”» [18]. Натомість Ф. Дудко запропонував П. Ковжунові видавати сатиричний журнал. «Сказано — зроблено, — згадував він. — Почали ми з Павлом Максимовичем обдумувати, а потім монтувати перше число того журналу. Назва є — “Їжак”. Ну, а матеріал? Ну, а співробітники? А головне — гроші на видання його, гроші? Трапилося, що саме тоді в дорозі до Парижа в Станіславові опинився відомий український артист-графік Іван Мозалевський [...] Якось на сніданку в станіславівському кафе “Австрія”, після розмов на тему задуманого нами з П. Ковжуном видання “Їжака”, І. Мозалевський запропонував нам якусь, цілком вистарчальну, кількість золота на видання цього журналу. Вмить у нас заворушилася справа. За два тижні по цій розмові перше число журналу (датоване 27 жовтня. — *О. Д.*) вже друкувалося в друкарні Хованця» [18]. У вихідних даних єдиного відомого числа цього часопису Ф. Дудко зазначений як редактор. На сторінках цього видання, твердить дослідниця української преси Станіслава М. Галушко, опублікував кілька матеріалів під псевдонімом Одуд [24].

Від 1922 р. й до початку Другої світової війни життя Ф. Дудка тісно пов’язане зі Львовом і його літературно-мистецьким середовищем. Михайло Островерха, який познайомився з журналістом 1920 р. на станції Коростяшин — «мала, серед піль, залізнична станція, недалеко Дністра, на лінії Бучач—Станіславів», повідомляв, що у Львові сім’я Дудків мешкала у «захисному й милому помешканні... на роздоріжжі: Куркова, Генінга, Піскова! — що його вікна, як і серце Федора, на схід гляділи, на зелений Кайзервальд, на Чортівську Скалу, на Винники...» [49].

Упродовж 1927—1932 рр. відносну фінансову стабільність письменникові і його сім’ї забезпечувала робота на посаді бібліотекаря Наукового товариства Шевченка, куди він влаштувався за

сприяння В. Дорошенка [10, с. 317]. У цей же час також співпрацював із харківським видавництвом «Рух», «яке розпочало видавати повне видання творів Івана Франка» — вибирав із галицьких часописів твори письменника, переписував їх та надсилав до Харкова, за що отримував гонорар [9, с. 17]. У 1933 р. й 1938 р. на сторінках газети «Діло» було опубліковано кілька оголошень, які свідчать про доволі скрутне матеріальне становище Ф. Дудка і його родини у цей період. В одному з них він повідомляв про пошук роботи («Письменник Федір Дудко, звільнений за редукцією з посади після 7 років праці в бібліотеці Наук. Тва ім. Шевченка по році безробіття звертається з проханням до Шан. Громадянства, інституцій, установ, видавництв і редакцій дати йому якусь посаду або заняття. Адреса: Піскова вул., ч. 21, с. 9» [51]), в іншому — публічно висловлював вдячність «Високоповажному Панові Докторові Михайлові Логазі» за «цілком безкорисну опіку і лікування... доньки Галини підчас її дуже тяжкої й довготривалої хвороби» [52].

Незважаючи на матеріальні нестатки, сімейні клопоти й тугу за рідною Наддніпряниною у столиці Галицького краю Ф. Дудко займався активною літературною працею, журналістикою та громадською роботою. Був діяльним членом заснованого 1921 р. Українського товариства допомоги емігрантам з Великої України у Львові. У квітні 1931 р. на загальних щорічних зборах цієї організації був обраний її секретарем [26]. На сторінках видаваного Товариством календаря-альманаху «Дніпро» опублікував низку оповідань, спогадів та некрологів знаних українських суспільно-політичних і культурних діячів.

В. Дорошенко підкреслює, що львівський період життя Ф. Дудка є найпліднішим у його літературній діяльності [9, с. 17]. Значимо, що не менш активним був він й у царині журналістики — з українськими засобами масової інформації, які у цей час виходили не лише у Львові, а й у Берліні, Варшаві, Празі, національними видавничими інституціями співпрацював як за покликом серця, так і задля забезпечення родини.

У 20-х рр. ХХ ст., за поданням низки джерел бібліографічної інформації, Ф. Дудко виступав як автор на сторінках таких видань, як: неперіодичний збірник Закордонної групи УСДРП п. н. «Голос

Соціаліста» [55, с. 107; 60, с. 391], журнали «Мамай» [36, с. 113], «Наш Світ» [5, с. 238] і «Нова Україна» [36, с. 145]. У цей період дав офіційну згоду на співпрацю з чернівецьким літературно-науковим місячником «Промінь» [53] (однак нам не вдалося виявити матеріалів за його підписом на шпальтах цього журналу) й друкувався на сторінках пресового органу Української народної трудової партії — щоденної газети «Наш Прапор». На шпальтах останнього з перелічених часописів опублікував кілька кореспонденцій про науково-технічну діяльність в УСРР: відбудова зруйнованого у 1920 р. Миколаївського ланцюгового мосту через Дніпро, археологічні дослідження Спасо-Преображенського собору в Чернігові, вивчення архівних документів з історії гайдамацького повстання 1768 р. [40; 41; 43]. Серед інших матеріалів — ґрунтовна аналітична розвідка «Кілька слів до питання про реформування українського альфавету» [15], у якій порушив питання мови, як однієї з найголовніших націєтворчих ознак, «викристалізовування українського літературного слова» із збереженням його «народних особливостей і кольориту», необхідності реформування української абетки [15, ч. 20].

Висока якість писемного мовлення, дотримання «літературної етики» (культури використання чужих думок і формулювань) — тема, до якої перманентно повертався Ф. Дудко у своїй журналістській і публіцистичній діяльності, зокрема на сторінках двотижневика «Назустріч» [20] і «Нашого Прапора» [48]. Тут принагідно згадаємо і реферативний виклад змісту розвідки Г. Л. де Боплана «Опис України» [21] та книги В. Яценка «З рушницею та вудкою по Африці» про подорож до т. зв. «чорного континенту» киян М. Растратовича, М. Рубінштейна і В. Городецького [47], які журналіст 1930 р. надрукував в ілюстрованому тижневику «Неділя».

На жаль, донині не маємо чіткого уявлення про характер співробітництва Ф. Дудка з концерном «Українська Преса» [29]. Наприклад, у некролозі, який був опублікований у «Вістях Комбатанта», лише зазначається, що у видавництві І. Тиктора журналіст працював «як редактор різних видань» [62]. Припускаємо, що докладніша інформація може бути зафіксована у спогадах колишніх його колег по цьому цеху, зокрема І. Керницького, який розповідав про «життя і зарібкову працю» журналіста у міжвоєнному Львові

на вечері пам'яті, що відбувся 28 лютого 1969 р. в Нью-Йорку [29]. Дослідниця пресовидавничої діяльності концерну З. Наконечна зазначає, що Ф. Дудко у «Новому Часі» друкував художні твори і рецензії [38].

З оповіданнями і критичними зауваженнями «на чужі твори» [12] у 30-х рр. ХХ ст. журналіст принагідно виступав й на шпальтах таких авторитетних львівських часописів, як: щоденник «Діло», журнал «Літературно-Науковий Вістник» (відомості про офіційне співробітництво із цим виданням спростовував у відкритому листі, опублікованому у «Ділі» [12]). Окрім того, дослідники української преси міжвоєнного двадцятиріччя зазначають, що Ф. Дудко також був співробітником безпартійного політичного двотижневика «За Україну» [60, с. 422], літературно-критичних часописів «Нові Шляхи» [60, с. 85] та «Критика» [22, с. 490]. Зокрема, у журналі «Нові Шляхи», крім оповідання за підписом Микола Шпак, надруковано систематизований бібліографічний список «Українські журнали на Радянській Україні в 1929 р.» [65], підписаний криптонімом Ш. М., який, ймовірно, є похідним від псевдоніма Ф. Дудка — Микола Шпак.

Різножанрові публікації Ф. Дудка віднаходимо й на сторінках видаваних товариством «Просвіта» часописів і календарів. Зокрема, в ілюстрованому науково-популярному місячнику «Життя і Знання» й у «Народньому ілюстрованому календарі “Просвіти” на переступний рік...» (у 1935 р. був співредактором, разом з А. Курдидиком, чергового випуску цього щорічника [7, с. 245]) опублікував низку статей, заміток просвітницького спрямування, які тематично охоплюють різні сфери знання і діяльності: географія, екологія, науково-технічні винаходи, історична минувшина українських земель, історія інших країн і народів, перекладницька, кольпортерська практика в Україні та ін.

Із початком Другої світової війни Ф. Дудко переїхав до Любліна [22], а 1941 р. — до Кракова, де налагодив співпрацю із щоденником «Краківські Вісті» [10, с. 316]. Із переходом Львова під контроль німецької адміністрації повернувся до міста. Тут дописував до газети «Українські Щоденні Вісті» (серед авторизованих публікацій — фейлетон «21 і 22» [44]) і продовжував співпрацю як кореспондент із краківським виданням.

Упродовж війни художні твори Ф. Дудка (повість «У заметіль», фрагмент другої частини повісті «Великий Гетьман» п. н. «В гостях у кримського хана», поезії, байки та ін.) публікувалися у численних українських часописах, які виходили у той час по усій території України, що була розподілена між Генеральною Губернією і Райхс-комісаріатом Україна. У 1942—1943 рр. він як журналіст активно співпрацював переважно із виданнями, контрольованими адміністрацією другої із зазначених адміністративно-територіальних одиниць, як-от: «Васильківські Вісті», «Вінницькі Вісті», «Волинь», «Український Голос» (Луцьк), «Уманський Голос» та ін. Серед матеріалів, опублікованих на сторінках цих часописів, — низка статей з актуальних національних питань (до прикладу: організація «Православної Церкви як одного з найповажніших чинників при будові нового життя на Україні» [42]), нарисів, фейлетонів (лише у луцькому «Українському Голосі» налічуємо 12 публікацій цього художньо-публіцистичного жанру), заміток, театральних рецензій, гуморесок, підписаних як його повним іменем, так і псевдонімами Ф. Одуд, Одуд, Трифон Чугайстер, криптонімом О-д. На відміну від довоєнного періоду, у фейлетонах воєнної доби Ф. Дудко акцентував увагу на морально-психологічних аспектах поведінки людини, стосунків між членами суспільства, порушував питання світосприйняття. «Люблю спостерігати життя. А найбільше — вінець Божого творення, людину», — підкреслював він у фейлетоні «Дивіться на обрії» [45]. Окремі матеріали цього жанру мали яскраво виражене пропагандистське спрямування: журналіст підкреслював, що «німецька сила зброї» дала шанс українському народові «піти тими дорогами, на яких народи здобувають перемоги й волю» [46]. Окрім того, у луцькому «Українському Голосі» дописував до рубрик «Літературні анекдоти» (припускаємо, що саме він був ініціатором її створення; публікував бувальщини із життя українських літераторів, зокрема В. Самійлека та Г. Хоткевича) та «Куточок мови».

Ф. Дудко співпрацював з українським виданнями часу Другої світової війни не лише як автор текстів, а й як редактор: 1941 р. редагував газету «Ковельське Слово» [32, с. 400], у 1942 р. був відповідальним редактором тижневика «Пінська Газета» (публікував на його шпальтах як художні твори [32, с. 164, 168], так і статті

суспільно-політичної проблематики), у 1943 р. — заступником головного редактора луцької газети «Український Голос» [32, с. 412] та тижневика (за вихідними даними часопису — лише у 30-му числі) «Горохівські Вісті» [32, с. 237].

Найтривалішою була співпраця журналіста з пресовим органом окружного комісара в Бересті — газетою «Наше Слово», яка виходила впродовж 1942—1944 рр. Від № 13 за 28 червня 1942 р. до № 8 за 19 лютого 1943 р. Ф. Дудко був головним редактором часопису. За цей час відкрив у газеті сторінку для наймолодшої аудиторії п. н. «Газетка малого школярика», яка мала самостійну нумерацію і рубрикацію. Перше число «Газетки...» вийшло у 23-му (за 18.09.1942) числі «Нашого Слова». У її межах публікувалися матеріали (переважно за підписами Ф. Дудка) розважально-просвітницького спрямування: вірші, байки, загадки, головоломки тощо, цікаві факти зі сфери природничих наук. В останньому — 5-му — числі «Газетки...» редактор звертався до педагогів із проханням допомагати у наповненні її змісту.

Окрім того, у період редагування «Нашого Слова» Ф. Дудко був чи не найактивнішим його автором: публікував статті просвітницького спрямування (тематичний спектр широкий: від питань гігієни до науково-технічних новинок) та історичної тематики (зокрема про минуле Берестя й регіону загалом), нариси, фейлетони, замітки, рецензії на театральні вистави і концерти, анекдоти, вів блок хроніки. Його ж перу на шпальтах цього видання належить й низка матеріалів, спрямованих на викриття злочинів каральної радянської системи. Ось яку оцінку дав журналіст наслідкам господарювання «влади рад» в Україні: «Сліди большевизму на наших землях і на нашому житті — це те, що лишає по собі ураган, пожар, потоп, саранча. Стихійне нещастя, яке він приніс нам, годі тепер обчислити. Увесь матеріальний дорібок українського народу, усі культурні тисячелітні наші придбання, увесь уклад нашого історичного життя він знівечив, знищив, сплюндрував, залишаючи пустиню, згарища, руїну» [61].

Через підтримку діяльності ОУН, як зазначав Л. Луців — «за зв'язки з повстанцям», у березні 1943 р. гестапо заарештувало Ф. Дудка [35, с. 9; 37]. Ув'язнення у берестейській тюрмі протривало п'ять місяців і завершилося неочікуваним порятунком [11,

с. 317; 24]. Як складалося життя журналіста впродовж наступного року — невідомо.

З відступом німецьких військ на захід довелося емігрувати й Ф. Дудку, адже залишатися під т. зв. «владою рад» для нього було немислимим. У 1944 р. він із родиною опинився у Берліні. Тут деякий час співпрацював із українською газетою «Голос» [10, с. 317; 23; 33]. Принагідно друкувався й у інших місцевих українських часописах, зокрема у «Вістях», «Хліборобі» [10, с. 317], «Українській Дійсності» [31, с. 157]. До прикладу, у «Вістях» опублікував вірші патріотичного звучання й статті історичної тематики, а в «Українській Дійсності», яка була пресовим органом Української громади у Німеччині, що симпатизувала політиці гетьмана П. Скоропадського, — низку фейлетонів під псевдонімом Одуд та кілька матеріалів під рубрикою «Усмішки» [31, с. 157]. Водночас, як твердить В. Дорошенко, деякий час до виїзду з Німеччини, Ф. Дудко редагував журнал «Церква й Життя», який виходив у містечку Еслінген, що біля Штутгарта [10, с. 317].

Редакція відновленого у січні 1947 р., після незначної перерви у виході, авгсбурзького часопису «Наше Життя» (видавець — секція журналістів при Спілці українських письменників і журналістів в Авгсбурзі) повідомляла, що до «участі» у виданні запросила Ф. Дудка [4]. Чи активною була співпраця журналіста з цією газетою — встановити неможливо, адже низка матеріалів на її шпальтах опублікована без зазначення авторства або під придбаними іменами. З-поміж підписаних Ф. Дудком публікацій — дискусійна, з радикальною оцінкою мистецької цінності новел М. Хвильового «Мати» і «Я(Романтика)», стаття «Годі мовчати!» (1947. Ч. 18). Передбачаючи бурхливу реакцію на нестандартну оцінку цих творів, у ліді редакція зазначила, що не погоджується з окремими судженнями «поважного співробітника» газети і «радо вмістить низку статей на ці теми» (Годі мовчати! // Там само).

1949 р., наприкінці т. зв. «нульових років» в історії Німеччини, родина Дудків, шукаючи безпечніших умов, переїхала до США. Деталей про життя Ф. Дудка за океаном нам не вдалося віднайти. На основі низки матеріалів щоденника «Свобода» ми встановили, що журналіст, як і у Львові, брав активну участь у організаційній діяльності емігрантів з України, зокрема, був членом Об'єднання

українців Америки «Самопоміч» [28]. Окрім того, у грудні 1949 р. брав участь у нараді ініціативної групи, на якій обговорювалося питання «організації українських письменників в Нью Йорку» [59], входив до складу комітету Української санітарно-харитативної служби [27]. Відомо також, що і тут він продовжував співробітництво з українськими ЗМІ: працював у редакції пресового органу Українського лікарського товариства в Америці — журналу «Лікарський Вісник» (Нью-Йорк) [23], дописував до газет «Америка» і «Свобода», журналів «Київ» і «Лис Микита» та ін. [23; 63], а також був одним із співзасновників нових українських друкованих медіаодниць — часопису об'єднання «Самопоміч» п. н. «Новий Світ» [23].

Земний шлях Федора Дудка завершився 1 березня 1962 р. «на 77 році життя у шпиталі у Нью Йорку в наслідок удару серця» [2].

Висновки. Упродовж життя Ф. Дудко працював в українських засобах масової інформації, які функціонували, якщо узагальнити, в правовому полі різних держав: царської Росії, Української Народної Республіки (доби Української Центральної Ради і Директорії), Української Держави гетьмана П. Скоропадського, Польської Республіки, Третього Райху та США. Журналістські і публіцистичні тексти він підписував як справжнім ім'ям, так і його інтерпретаціями (Х. Дудко; Ф. Дудко-Карпенко¹, Ф. Карпенко), криптонімами (Д., Ф. Д., Ф. Д-о, Ф. Д-ко, Федір Д., Федір Д-ко, О-д) та псевдонімами (Дід Яків, Микола Шпак, Одуд, Одуд Ф., Трифон Чугайстер). Працював у пресі переважно у жанрі фейлетону, привертаючи увагу до гострих проблем національного суспільно-політичного життя. Журналіст акцентував роль засобів масової інформації у популяризації та пропаганді ідеї державної незалежності і соборності українських земель, намагався зафіксувати події Національно-визвольної боротьби 1917—1921 рр., факти злочинної діяльності більшовицької, згодом — радянської, влади в Україні тощо. Ф. Дудко залишив неоціненну журналістську, публіцистичну спадщину, яку ще належить ретельно бібліографувати, ситематизувати й осмислити.

¹ Карпенко — справжнє прізвище прапрадіда Ф. Дудка. Дудко — вуличне прізвисько, успадковане його нащадками як автентичне [17, с. 15, 16].

1. *Бабій Ол.* Мої стрічі з Павлом Ковжуном // Українські Вісти. Станіславів, 1939. Ч. 115.
2. *Боднарук І.* Федір Дудко (До сторіччя народження письменника) // Свобода. Джерзі Ситі, Нью Йорк, 1985. Ч. 169.
3. Видання Івана Тиктора та концерну «Українська Преса»: бібліогр. покажч. (1923—1977) / уклала В. Г. Денисюк. Львів, 2000. С. 106, 213, 224, 235, 238, 260.
4. Від Редакції // Наше Життя. Авґсбург, 1947. Ч. 1.
5. *Вишка О.* Преса української еміграції в Польщі (1920—1939 рр.): іст.-бібліогр. дослідж. Львів, 2002. С. 79, 185, 224, 238.
6. *Галушко М.* Українські часописи Станіслава (1879—1944 рр.): іст.-бібліогр. дослідж. Львів, 2001. С. 162.
7. *Головата Л., Суц Л., Бербека О.* Товариство «Просвіта» у Львові (1868—1939): покажчик видань. 2-ге вид., випр. і доповн. Львів, 2008. С. 246, 314, 351, 353, 371, 375, 377, 380, 386, 392, 404.
8. *Д-ко Ф.* [Дудко Ф.]. Оскільківський переворот у Рівному // Календар-альманах «Дніпро» на звичайний рік 1939. Львів, 1938. С. 119—123.
9. *Дорошенко В.* Життєвий шлях Федора Дудка (1885—1962): (Замість некрологу) // Київ; Філадельфія, 1962. № 4. С. 15—20.
10. *Дорошенко В.* Про письменника, громадянина, друга (Федір Дудко: 1885—1962) // Слово. Нью-Йорк, 1962. Зб. I: Література, мистецтво, критика, мемуари, документи / ред.кол.: С. Гординський, Г. Журба, І. Коровицький, Г. Костюк (голов. ред.), Б. Кравців, В. Лесич, М. Шлемкевич. С. 315—317.
11. *Дудко Ф.* Веселка // Відродження. Київ, 1918. Ч. 31.
12. *Дудко Ф.* Високоповажаний Пане Редакторе!... // Діло. Львів, 1931. Ч. 134.
13. *Дудко Ф.* Від Муравйова до Директорії (Спомини з 1918 року) // Календар-альманах «Дніпро» на звичайний рік 1938. Львів, 1937. С. 41—60.
14. *Дудко Ф.* Єдина-неділима // Відродження. 1918. Ч. 41.
15. *Дудко Ф.* Кілька слів до питання про реформування українського альфабету // Наш Прапор. Львів, 1924. Ч. 20—24.
16. *Дудко Ф.* «Кошмари» // Відродження. 1918. Ч. 15.
17. *Дудко Ф.* Моя молодість. Нью Йорк; Джерзі Ситі, 1965. 87 с.
18. *Дудко Ф.* Памяті Павла Ковжуна. Як я видавав із П. М. Ковжуном сатиричний журнал // Літературно-Науковий Додаток до «Нового Часу». Львів, 1939. Ч. 22.
19. *Дудко Ф.* По рідним палестинам // Україна. Б. м., 1919. Ч. 33, 43, 51, 58, 65.

20. *Дудко Ф.* Скорописці // Назустріч. 1934. Ч. 8.
21. *Дудко Ф. С.* Україна перед 300 роками // Неділя. Львів, 1929 Ч. 16, 32—38.
22. *Енциклопедія історії України: у 5 т.* Київ, 2004. Т. 2. С. 490—491.
23. *Енциклопедія Сучасної України.* Київ, 2008. Т. 8. С. 511.
24. *Енциклопедія Сучасної України.* Київ, 2011. Т. 11. С. 610.
25. *Журба Г.* Федір Дудко // «Дніпро»: літературний і громадсько-політичний календар-альманах, присвячений 20-літтю української революції на звичайний рік 1937. Львів, 1936. С. 125—128.
26. *З життя української еміграції у Львові* // Діло. 1931. Ч. 83.
27. *Заклик до американських українців* // Свобода. 1949. Ч. 291.
28. *ірт.* 38 літ на службі громади // Свобода. 1987. Ч. 47.
29. *К-н І.* [Кедрин-Рудницький І.] Вечір у пошану Федора Дудка // Свобода. 1969. Ч. 43.
30. *Костюк С.* «Назустріч», 1934—1938: систематичний покажчик змісту. Львів, 1999. С. 50, 52, 68, 183.
31. *Кулеша Н. М.* Українська преса у Німеччині 1919—1945 рр.: формування та функціонування: монографія. Львів, 2009.
32. *Курилович К.* Українська легальна преса періоду німецької окупації (1939—1944 рр.): іст.-бібліогр. дослідж.: у 2 т. Львів, 2007. Т. 1. С. 237, 373, 400, 445, 448, 449, 459, 460; Т. 2. С. 17, 19, 20, 23, 164, 168, 180, 412, 417, 419, 480.
33. *Кушніренко М.* Письменник Федір Дудко (У сторіччя з дня його народження) // Свобода. 1985. Ч. 87.
34. *Ленська С. В.* Інтелектуальний простір новелістики Ф. Дудка (на прикладі збірки «Заметіль») // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія. Маріуполь, 2014. Вип. 10. С. 49—54.
35. *Луців Л.* Федір Дудко (1885—1962) // Дудко Ф. Моя молодість. Нью-Йорк, Джерзі Сіті, 1965. С. 7—13.
36. *Мартинюк М.* Українські періодичні видання Західної України, країн Центральної та Західної Європи (1914—1939 рр.): матеріали до бібліогр. Львів, 1998. С. 113, 116, 145, 168.
37. *Мукомела О.* Дудко Федір // Українська журналістика в іменах: матеріали до енциклоп. слов. Львів, 2000. Вип. 7. С. 130—131.
38. *Наконечна З. І.* Часописи видавничого концерну «Українська Преса» в контексті західноукраїнської журналістики: дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій. Львів, 2016. URL: http://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/dis_nakonechna.pdf, с. 201.
39. *Николай Александрович Рожков* // Хронос. Всемирная история в интернете. URL: http://hrono.ru/biograf/bio_r/rozhkov_na.php.

40. *О-д.* [Дудко Ф.]. Нова знаходка з історії гайдамачини // Наш Прапор. Львів, 1923. Ч. 41.
41. *О-д.* [Дудко Ф.]. Про цінний міст у Києві // Наш Прапор. 1923. Ч. 37.
42. *О-д.* [Дудко Ф.]. Роздмухувачі громадського роздору // Український Голос. Луцьк, 1941. Ч. 14
43. *О-д.* [Дудко Ф.]. Розкопки чернігівського собору // Наш Прапор. 1923. Ч. 38.
44. *Одуд.* [Дудко Ф.]. 21 і 22 // Українські Щоденні Вісти. 1941. Ч. 13.
45. *Одуд.* [Дудко Ф.]. Дивіться на обрії // Український Голос. 1941. № 10.
46. *Одуд.* [Дудко Ф.]. І бе Іона во чреві китовім // Український Голос. 1941. № 7.
47. *Одуд.* [Дудко Ф.]. Кияне на ловах у Африці // Неділя. Львів, 1930. Ч. 44—47.
48. *Одуд.* [Дудко Ф.]. Як у нас пишеться критика // Наш Прапор. 1924. Ч. 3.
49. *Островерха М.* Клаптик неба на могилу друга Федора Дудка // Свобода. 1962. Ч. 44.
50. *Передирій В. А.* Видання «Червоної Калини» (1922—1939): іст.-бібліогр. дослідж. Львів, 2004. С. 62, 68, 85, 115, 155, 160.
51. Письменник Федір Дудко... [оголошення під рубр. «Новинки»] // Діло. 1933. Ч. 146.
52. Подяка // Діло. 1938. Ч. 264.
53. «Промінь» [самоанонс] // Промінь. Чернівці, 1923. Ч. 2/3.
54. Русская периодическая печать (1895 — октябрь 1917): справочник / авт.-сост.: *М. С. Черпахов, Е. М. Фингерит.* Москва, 1957. URL: <http://feb-web.ru/feb/periodic/pp0-abc/2.htm?cmd=0>.
55. *Савка М.* Українська еміграційна преса у Чехословацькій Республіці (20—30-ті рр. ХХ ст.): іст.-бібліогр. дослідж. Львів, 2002. С. 107, 108.
56. Союз Городов // Большая Российская Энциклопедия. URL: https://bigenc.ru/domestic_history/text/4245662.
57. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості: словник-довідник / упорядкув. В. А. Просалової. Донецьк, 2012. С. 153, 154.
58. Українська Літературна Енциклопедія. Київ, 1990. Т. 2. С. 122.
59. Українські письменники в Нью Йорку організуються // Свобода. 1949. Ч. 287.
60. Українські часописи Львова 1848—1939 рр.: іст.-бібліогр. дослідж.: у 3 т. Львів, 2003. Т. 3. Кн. 1: 1920—1928 рр. С. 66, 248, 854, 391; Кн. 2: 1929—1939 рр. С. 85, 422.
61. *Ф. Д.* [Дудко Ф.]. На згарищах // Наше Слово. Берестя, 1942. Ч. 18.

62. Федір Дудко [некролог] // Вісті Комбатанта. Нью Йорк, 1962. Ч. 1. С. 77.
63. Федір Дудко, відомий український письменник і журналіст помер в Нью Йорку // Свобода. 1962. Ч. 40.
64. Хомишин О. М. Проза Федора Дудка в контексті західноукраїнської літератури 20—30-х років ХХ століття: автореф. дис. . . . канд. філолог. наук. Івано-Франківськ, 2015. 18 с.
65. Ш. М. [Дудко Ф. ?]. Українські журнали на Радянській Україні в 1929 р. // Нові Шляхи. Львів, 1930. Т.9. Кн. 10—12.
66. Ясінський Б. Літературно-Науковий Вістник: покажчик змісту. Т. 1—109 (1898—1932). Київ, 2000. С. 120.

References

1. Babii, Ol. (1939). *Moi strichi z Pavlom Kovzhunom, Ukrainski Visty, Stanislaviv*, no. 115. (in Ukr.).
2. Bodnaruk, I. (1985). Fedir Dudko (Do storichchia narodzhennia pysmennyka), *Svoboda, Dzhersy Syti, Niu York*, no. 169. (in Ukr.).
3. (2000). *Vydannia Ivana Tyktora ta kontsernu «Ukrainska Presa»: bibliohr. pokazhch. (1923—1977)*, ukladala V. H. Denysiuk, Lviv, pp. 106, 213, 224, 235, 238, 260. (in Ukr.).
4. (1947). Vid Redaktsii, *Nashe Zhyttia, Avgsburh*, no. 1. (in Ukr.).
5. Vishka, O. (2002). *Presha ukrainskoi emihratsii v Polshchi (1920—1939 rr.): ist.-bibliohr. doslidzh.*, Lviv, pp. 79, 185, 224, 238. (in Ukr.).
6. Halushko, M. (2001). *Ukrainski chasopysy Stanislava (1879—1944 rr.): ist.-bibliohr. doslidzh.*, Lviv, p. 162. (in Ukr.).
7. Holovata, L., Sushch, L. & Berbeka, O. (2008). *Tovarystvo «Prosvita» u Lvovi (1868—1939): pokazhchyk vydan., 2-he vyd., vypr. i dopovn.*, Lviv, pp. 246, 314, 351, 353, 371, 375, 377, 380, 386, 392, 404. (in Ukr.).
8. D-ko, F. [Dudko, F.] (1938). *Oskilkivskyi perevorot u Rivnomu, Kaliendar-almanakh «Dnipro» na zvychainyi rik 1939*, Lviv, pp. 119—123. (in Ukr.).
9. Doroshenko, V. (1962). *Zhyttievyyi shliakh Fedora Dudka (1885—1962): (Zamist nekrolohu)*, Kyiv, Filadelfiya, no. 4, pp. 15—20. (in Ukr.).
10. Doroshenko, V. (1962). Pro pysmennyka, hromadianyna, druha (Fedir Dudko: 1885—1962), *Slovo*, Niu York, Zb. I: Literatura, mystetstvo, krytyka, memuary, dokumenty / red. kol.: S. Hordynskyi, H. Zhurba, I. Korovytskyi, H. Kostiuk (holov. red.), B. Kravtsiv, V. Lesych, M. Shlemkevych, pp. 315—317. (in Ukr.).
11. Dudko, F. (1918). *Veselka, Vidrodzhennia*, Kyiv, no. 31. (in Ukr.).

12. Dudko, F. (1931). Vysokopovazhanyi Pane Redaktore! ..., *Dilo*, Lviv, no. 134. (in Ukr.).
13. Dudko, F. (1937). Vid Muraviova do Dyrektorii (Spomyny z 1918 roku), *Kaliendar-almanakh «Dnipro» na zvychainyi rik 1938*, Lviv, pp. 41—60. (in Ukr.).
14. Dudko, F. (1918). Yedyna-nedilyma, *Vidrozhennia*, no. 41. (in Ukr.).
15. Dudko, F. (1924). Kilka sliv do pytannia pro reformuvannia ukrainskoho alfabetu, *Nash Prapor*, Lviv, no. 20—24. (in Ukr.).
16. Dudko, F. (1918). «Koshmary», *Vidrozhennia*, no. 15. (in Ukr.).
17. Dudko, F. (1965). *Moya molodist*, Niu York, Dzherisi Syti, 87 p. (in Ukr.).
18. Dudko, F. (1939). Pamiati Pavla Kovzhuna. Yak ya vydavav iz P. M. Kovzhunom satyrychnyi zhurnal, *Literaturno-Naukovyi Dodatok do «Novoho Chasu»*, Lviv, no. 22. (in Ukr.).
19. Dudko, F. (1919). Po ridnym palestynam, *Ukraina*, b. m., no. 33, 43, 51, 58, 65. (in Ukr.).
20. Dudko, F. (1934). Skoropystsi, *Nazustrich*. no. 8. (in Ukr.).
21. Dudko, F. S. (1929). Ukraina pered 300 rokamy, *Nedilia*, Lviv, no. 16, 32—38. (in Ukr.).
22. (2004). *Entsyklopediya istorii Ukrainy*: u 5 t., Kyiv, vol. 2. pp. 490, 491. (in Ukr.).
23. (2008). *Entsyklopediya Suchasnoi Ukrainy*, Kyiv, T. 8. p. 511. (in Ukr.).
24. (2011). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*, Kyiv, T. 11. p. 610. (in Ukr.).
25. Zhurba, H. (1936). Fedir Dudko, *«Dnipro»: literaturny i hromadskopolitychnyi kaliendar-almanakh, prysviachenyi 20-littiu ukrainskoi revoliutsii na zvychainyi rik 1937*, Lviv, pp. 125—128. (in Ukr.).
26. (1931). Z zhyttia ukrainskoi emihratsii u Lvovi, *Dilo*, no. 83. (in Ukr.).
27. (1949). Zaklyk do amerykanskykh ukraintsiiv, *Svoboda*, no. 291. (in Ukr.).
28. irt. (1987). 38 lit na sluzhbi hromady, *Svoboda*, no. 47. (in Ukr.).
29. K-n, I. [Kedryn-Rudnytskyi, I.] (1969). Vechir u poshanu Fedora Dudka, *Svoboda*, no. 43. (in Ukr.).
30. Kostiuk, S. (1999). *«Nazustrich», 1934—1938: systematychnyi pokazhchyk zmistu*, Lviv, pp. 50, 52, 68, 183. (in Ukr.).
31. Kulesha, N. M. (2009). *Ukrainska presa u Nimechchyni 1919—1945 rr.: formuvannia ta funktsionuvannia*: monohrafiia, Lviv, 344 p. (in Ukr.).
32. Kurylyshyn, K. (2007). *Ukrainska lehalna presa periodu nimetskoï okupatsii (1939—1944 rr.): ist.-bibliohr. doslidzh.*: u 2 t., Lviv, vol. 1, pp. 237, 373, 400, 445, 448, 449, 459, 460; vol. 2, pp. 17, 19, 20, 23, 164, 168, 180, 412, 417, 419, 480. (in Ukr.).
33. Kushnirenko, M. (1985). Pysmennyk Fedir Dudko (U storichchia z dnia yoho narodzhennia), *Svoboda*, no. 87. (in Ukr.).

34. Lenska, S. V. (2014). Intelektualnyi prostir novelistyky F. Dudka (na prykladzi zbirky «Zametil»), *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Filolohiia*, Mariupol, vol. 10. pp. 49—54. (in Ukr.).
35. Lutsiv, L. (1965). Fedir Dudko (1885—1962), *Dudko F. Moya molodist*. NiuYork, Dzherisi Syti, pp. 7—13. (in Ukr.).
36. Martyniuk, M. (1998). *Ukrainski periodychni vydannia Zakhidnoi Ukrainy, krain Tsentralnoi ta Zakhidnoi Yevropy (1914—1939 rr.): materialy do bibliohr.*, Lviv, pp. 113, 116, 145, 168. (in Ukr.).
37. Mukomela, O. (2000). Dudko Fedir, *Ukrainska zhurnalistyka v imenakh: materialy do entsyklop. slov.*, Lviv, vol. 7, pp. 130—131. (in Ukr.).
38. Nakonechna, Z. I. (2016). *Chasopysy vydavnychoho kontsernu «Ukrainska Presa» v konteksti zakhidnoukrainskoi zhurnalistyky: dys. kand. nauk iz sotsialnykh komunikatsii*, Lviv. Retrieved from http://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/dis_nakonechna.pdf, p. 201. (in Ukr.).
39. Nikolai Aleksandrovych Rozhkov, *Khronos. Vsemyrnaia istoriia v internete*. Retrieved from http://hrono.ru/biograf/bio_r/rozhkov_na.php. (in Rus.).
40. O-d. [Dudko, F.] (1923). Nova znakhodka z istorii haidamachchyny, *Nash Prapor*, Lviv, no. 41. (in Ukr.).
41. O-d. [Dudko, F.] (1923). Pro tsipnyi mist u Kyivi, *Nash Prapor*, no. 37. (in Ukr.).
42. O-d. [Dudko, F.] (1941). Rozdmukhuvachi hromadskoho rozdoru, *Ukrainskyi Holos*, Lutsk, no. 14. (in Ukr.).
43. O-d. [Dudko, F.] (1923). Rozkopky chernyhivskoho soboru, *Nash Prapor*, no. 38. (in Ukr.).
44. Odud. [Dudko, F.] (1941). 21 i 22, *Ukrainski Shchodenni Visty*, no. 13. (in Ukr.).
45. Odud. [Dudko, F.] (1941). Dyvitsia na obrii, *Ukrainskyi Holos*, no. 10. (in Ukr.).
46. Odud. [Dudko, F.] (1941). I bye Iona vo chrevi kytovim, *Ukrainskyi Holos*, no. 7. (in Ukr.).
47. Odud. [Dudko, F.] (1930). Kyyane na lovakh u Afrytsi, *Nedilia*, Lviv, no. 44—47. (in Ukr.).
48. Odud. [Dudko, F.] (1924). Yak u nas pyshetsia krytyka, *Nash Prapor*, no. 3. (in Ukr.).
49. Ostroverkha, M. (1962). Klapyk neba na mohylu druha Fedora Dudka, *Svoboda*, no. 44. (in Ukr.).
50. Peredyriy, V. A. (2004). *Vydannia «Chervonoii Kalyny» (1922—1939): ist.-bibliohr. doslidzh.*, Lviv, pp. 62, 68, 85, 115, 155, 160. (in Ukr.).

51. Pysmennyk Fedir Dudko... (1933). [oholoshennia pid rubr. «Novynky»], *Dilo*, no. 146. (in Ukr.).
52. (1938). Podiaka, *Dilo*, no. 264.(in Ukr.).
53. (1923). «Promin», [samoanons], *Promin*, Chernivtsi, no. 2/3. (inUkr.).
54. (1957), *Russkaya peryodycheskaya pechat (1895 — oktiabr 1917)*: spravochnik, avt.-sost. M. S. Cherepakhov & E. M. Fynheryt, Moskva. Retrieved from URL: <http://feb-web.ru/feb/periodic/pp0-abc/2.htm?cmd=0>. (in Rus.).
55. Savka, M. (2002). *Ukrainska emihratsiina presa u Chekhoslovatskii Respublitsi (20—30-ti rr. XX st.)*: ist.-bibliohr. doslidzh., Lviv, pp. 107, 108. (in Ukr.).
56. Soyuz Gorodov, *Bolshaya Rossyiskaya Entsyklopediya*. Retrieved from https://bigenc.ru/domestic_history/text/4245662. (in Rus.).
57. (2012). *Ukrainska diaspora: literaturni postati, tvory, biobibliohrafichni vidomosti*: slovnyk-dovidnyk, upiriadkuv. V. A. Prosalovoi, Donetsk, pp. 153, 154. (in Ukr.).
58. (1990). *Ukrainska Literaturna Entsyklopediya*, Kyiv, vol. 2, p. 122. (in Ukr.).
59. (1949). Ukrainski pysmennyky v Niu Yorku orhanizuyutsia, *Svoboda*, no. 287. (in Ukr.).
60. (2003). *Ukrainski chasopysy Lvova 1848—1939 rr.*: ist.-bibliohr. doslidzh. u 3 t., Lviv, vol. 3. kn. 1: 1920—1928 rr.,pp. 66, 248, 854, 391; kn. 2: 1929—1939 rr.,pp. 85, 422. (in Ukr.).
61. F. D. [Dudko, F.] (1942). Na zharyshchakh, *Nashe Slovo*, Berestia, no. 18. (in Ukr.).
62. Fedir Dudko (1962). [nekroloh], *Visti Kombatanta*, Niu York, no. 1, p. 77. (in Ukr.).
63. (1962). Fedir Dudko, vidomyi ukrainskyi pysmennyk i zhurnalist pomer v NiuYorku, *Svoboda*, no. 40. (in Ukr.).
64. Khomyshyn, O. M. (2015). *Proza Fedora Dudka v konteksti zakhidno-ukrainskoi literatury 20—30-kh rokiv XX stolittia*: avtoref. dys. kand. filoloh. nauk, Ivano-Frankivsk, 18 pp. (in Ukr.).
65. Sh. M. [Dudko, F. ?] (1930). Ukrainski zhurnaly na Radianskii Ukraini v 1929 r., *Novi Shliakhy*, Lviv, vol. 9, kn. 10—12. (in Ukr.).
66. Yasynskiy, B. (2000). *Literaturno-Naukovyi Vistnyk*: pokazhchyk zmistu, vol. 1—109 (1898—1932), Kyiv, p. 120. (in Ukr.).

**Бібліографічний список публіцистичних
та журналістських текстів Ф. Дудка¹**

1. Д. Апель до громадянства // Наше Слово. Берестя, 1943. Ч. 2.
2. Д. Виїжджають до Німеччини // Наше Слово. 1942. Ч. 6.
3. Д. Дев'яти вечериці КУМ // Наше Слово. 1942. Ч. 35.
4. Д. Доктор Василь Наливайко // Календар-альманах «Дніпро» на переступний рік 1940. Львів, 1939. С. 136.
5. Д. Живі торпеди // Наше Слово. 1942. Ч. 7.
6. Д. Злободенні розмови // Відродження. Київ, 1918. № 193.
7. Д. Історія гуми // Наше Слово. 1942. Ч. 38.
8. Д. Концерт КУМ'у // Наше Слово. 1943. Ч. 6.
9. Д. Мотикали // Наше Слово. 1942. Ч. 35.
10. Д. Ольга Кобилянська // Наше Слово. 1942. Ч. 3.
11. Д. Опудало // Відродження. 1918. № 210.
12. Д. Перемога Директорії // Відродження. 1918. № 212.
13. Д. Про різдвяну ялинку // Український Голос. Луцьк, 1942. Ч. 2.
14. Д. Сергій Шелухин // Календар-альманах «Дніпро» на переступний рік 1940. Львів, 1939. С. 137.
15. Д. Слова, яких не треба вживати // Український Голос. 1941. № 56.
16. Д. У київському трамваї: Абстинент // Наше Слово. 1942. Ч. 15.
17. Д. Українська панахида і манифестація // Відродження. 1918. № 160.
18. Д. Урочиста вистава в оперному театрі // Відродження. 1918. Ч. 217.
19. Д. «Філософ» // Вісті. Берлін, 1944. № 45.
20. Дід Яків. Боротьба з роспустою у Києві // Відродження. 1918. Ч. 159.
21. Дід Яків. Бюджет України // Відродження. 1918. Ч. 161.
22. Дід Яків. В Київському повітовому земстві // Відродження. 1918. Ч. 155.
23. Дід Яків. Горілчана монополія у Києві // Відродження. 1918. Ч. 143.
24. Дід Яків. До відкриття биржи // Відродження. 1918. Ч. 150.

¹ Здійснено очний перегляд на предмет виявлення матеріалів за підписом Ф. Дудка таких часописів: «Відродження» (Київ, 1918), «Життя і Знання» (Львів, 1927—1939), «Календар-альманах “Дніпро” на...» (Львів, 1923—1940), «Назустріч» (Львів, 1934—1938), «Наш Прапор» (Львів, 1923—1924), «Наше Слово» (Берестя, 1941—1944), «Неділя» (Львів, 1928—1939), «Нові Шляхи» (Львів, 1929—1932), «Рада» (Київ, 1907—1909, 1914, 1919), «Україна» (Кам'янець-Подільський; Умань; Вінниця; Станиславів; Коломия, 1919—1920), «Українське Слово» (Станиславів, 1920), «Український Голос» (Луцьк, 1941—1944), «Українські Щоденні Вісті» (Львів, 1941). Решту матеріалів зафіксовано на основі джерел бібліографічної інформації, які зазначені у літературі.

25. *Дід Яків*. До мирових переговорів з Х. І. Раковським // Відродження. 1918. Ч. 145.
26. *Дід Яків*. Інститут шляхів комунікації й емеритальна каса інженерів // Відродження. 1918. Ч. 138.
27. *Дід Яків*. Майбутнє української биржи // Відродження. 1918. Ч. 139.
28. *Дід Яків*. Міністр народнього здоров'я про «іспанську хворобу» // Відродження. 1918. Ч. 149.
29. *Дід Яків*. Наслідки поїздки голови Ради міністрів за кордон // Відродження. 1918. Ч. 130.
30. *Дід Яків*. Робітниче питання на Україні // Відродження. 1918. Ч. 141.
31. *Дід Яків*. Розмова з міністром шляхів // Відродження. 1918. Ч. 131.
32. *Дід Яків*. Розмова з міністром юстиції // Відродження. 1918. Ч. 137.
33. *Дід Яків*. Сварка приятелів // Відродження. 1918. Ч. 122.
34. *Дід Яків*. Становище в Московщині // Відродження. 1918. Ч. 114.
35. *Дід Яків*. Українські фінанси // Відродження. 1918. Ч. 132.
36. *Дід Яків*. «Українські гроші» // Відродження. 1918. Ч. 118.
37. *Д-ко Ф.* Оскілівський переворот у Рівному // Календар-альманах «Дніпро» на звичайний рік 1939. Львів, 1938. С. 119—123.
38. *Д-ко Ф.* Відкриття сільсько-господарської школи // Наше Слово. 1942. Ч. 32.
39. *Д-ко Ф.* Вовки в ягнячій шкірі // Наше Слово. 1942. Ч. 20.
40. *Д-ко Ф.* «Жриця вогню» // Наше Слово. 1942. Ч. 32.
41. *Д-ко Ф.* Потреба часу // Відродження. 1918. Ч. 130.
42. *Д-ко Ф.* 1942-й рік // Наше Слово. 1943. Ч. 1.
43. *Д-ко Ф.* Українські переклади з Жіля Верна (Jules Verne) // Життя і Знання. Львів, 1935. Ч. 7/8. С. 233.
44. *Д-ко Ф.* Червоний прапор як емблема (ознака) // Життя і Знання. 1936. Ч. 11. С. 307.
45. *Д-о Ф.* Вареники // Відродження. 1918. № 198.
46. *Д-о Ф.* Дещо з історії Абіссинії // Життя і Знання. 1935. Ч. 9. С. 245—246.
47. *Д-о Ф.* Зміна орієнтації // Відродження. 1918. № 199.
48. *Д-о Ф.* Сучасний анекдот // Відродження. 1918. № 199.
49. *Д-о Ф.* Український сенат // Відродження. 1918. № 199.
50. *Д-о Ф.* Imperator sуганogum // Відродження. 1918. № 199.
51. *Дудко Ф. А. И.* Деникинъ, Очерки русской смуты, т. 1—4 // Літературно-Науковий Вісник. Львів, 1926. Т. 91. С. 95—96.
52. *Дудко Ф.* Анекдотичні конфлікти Самійленка // Назустріч. Львів, 1934. № 7.
53. *Дудко Ф.* Березень 1917-го року на фронті // Назустріч. 1937. № 6.

54. Дудко Ф. Біломорстрой // За Україну. Львів, 1933. Ч. 1/2.
55. Дудко Ф. Веселка // Відродження. 1918. Ч. 31.
56. Дудко Ф. Від Муравйова до Директорії // Календар-альманах «Дніпро» на звичайний рік 1938. Львів, 1937. С. 41—60.
57. Дудко Ф. «Вітання» // Відродження. Київ, 1918. № 160.
58. Дудко Ф. Ворог серед нас // Свобода. Джерзі Ситі, 1949. Ч. 243.
59. Дудко Ф. Воскреслий український Лазар // Свобода. 1949. Ч. 233.
60. Дудко Ф. Годі мовчати! // Наше Життя. Авгсбург, 1947. Ч. 18.
61. Дудко Ф. День 5-го липня 1917 р. в Києві // Історичний календар-альманах Червоної Калини на 1937 рік. Львів, 1936. С. 54—60.
62. Дудко Ф. До дискусії про Хвильового // Наше Життя. 1947. Ч. 31.
63. Дудко Ф. Дрібниці // Відродження. 1918. Ч. 128.
64. Дудко Ф. Єдина-неділима // Відродження. 1918. Ч. 41.
65. Дудко Ф. З большевицького Києва до Києва українського // Історичний календар-альманах «Червоної Калини» на 1938 рік. Львів 1937. С. 54—65.
66. Дудко Ф. За чистоту наших міст // Свобода. 1953. Ч. 244.
67. Дудко Ф. Історія Берестя і Берестейщини до литовського панування // Наше Слово. 1942. Ч. 32, 34, 35.
68. Дудко Ф. Історія картоплі на Україні // Життя і Знання. 1936. Ч. 10. С. 285—286.
69. Дудко Ф. Київ під Муравйовським обстрілом // «Календар для всіх»: альманах «Нового Часу» (на 1938 рік). Львів, 1937. С. 32—36.
70. Дудко Ф. Кілька слів до питання про реформування українського алфавіту // Наш Прапор. Львів, 1924. Ч. 20—24.
71. Дудко Ф. Короткий огляд історії Берестя від литовських часів до найновішої доби // Наше Слово. 1943. Ч. 2.
72. Дудко Ф. «Кошмари» // Відродження. 1918. Ч. 15.
73. Дудко Ф. Маленький фельстон // Відродження. 1918. Ч. 145.
74. Дудко Ф. Миші // Відродження. 1918. № 217.
75. Дудко Ф. Місто Берестя та його початки // Наше Слово. 1942. Ч. 24.
76. Дудко Ф. Могила гетьмана Івана Мазепи // Літопис Червоної Калини. 1935. Ч. 5. С. 15—18.
77. Дудко Ф. Мої блукання в 1919 році // Календар для всіх на рік 1939. Львів, 1939. С. 111—117.
78. Дудко Ф. Мотря Кочубеївна // Календар для всіх на 1934 рік. Львів, 1933. С. 98, 99.
79. Дудко Ф. «На большой дорогѣ» // Відродження. 1918. № 156.
80. Дудко Ф. Національна гордість і національний сором // Свобода. 1949. Ч. 240.

81. *Дудко Ф.* Наша пісня // Свобода. 1925. Ч. 254.
82. *Дудко Ф.* Наші найбільші завдання // Свобода. 1949. Ч. 249.
83. *Дудко Ф.* Од летаргії до праці // Відродження. 1918. Ч. 24.
84. *Дудко Ф.* Оперативна сводка // Відродження. 1918. № 210.
85. *Дудко Ф.* «Отці й діти» // Відродження: Ілюстрований додаток. Київ, 1918. Ч. 10 (дод. до № 121 газети).
86. *Дудко Ф.* Памяті Павла Ковжуна. Як я видавав із П. М. Ковжуном сатиричний журнал // Літературно-Науковий Додаток до «Нового Часу». Львів, 1939. Ч. 22.
87. *Дудко Ф.* Плазун // Відродження. 1918. № 158.
88. *Дудко Ф.* По рідним палестинам // Україна. Кам'янець-Подільський; Умань; Вінниця; Станиславів; Коломия, 1919. Ч. 33, 43, 51, 58, 65.
89. *Дудко Ф.* Політичне дзеркало // Україна. 1919. Ч. 7.
90. *Дудко Ф.* Порадник // Відродження. 1918. Ч. 126, 127.
91. *Дудко Ф.* Порадник людям добрим, як придбати собі в най хутчіший час кілька тисяч карбованців грошей // Відродження. 1918. Ч. 144.
92. *Дудко Ф.* «Почему?» // Відродження. 1918. Ч. 138.
93. *Дудко Ф.* Поширюймо рідну пресу // Народній ілюстрований календар «Просвіти» на переступний рік 1936. Львів, [1935]. С. 46—48.
94. *Дудко Ф.* Про різдвяну ялинку // Життя і Знання. 1939. Ч. 1. С. 8.
95. *Дудко Ф.* Скорописці // Назустріч. 1934. Ч. 8.
96. *Дудко Ф.* Татарську протоку засиплють // Життя і Знання. 1936. Ч. 1. С. 17.
97. *Дудко Ф.* «Только» // Відродження. 1918. Ч. 219.
98. *Дудко Ф.* Українська громада «Поселок» // Відродження. 1918. Ч. 64.
99. *Дудко Ф.* Українське свято Різдва // Наше Слово. 1943. Ч. 2.
100. *Дудко Ф.* Фаворитизм // Відродження. 1918. Ч. 141.
101. *Дудко Ф.* Хто ми? // Наше Слово. 1943. Ч. 7.
102. *Дудко Ф.* Художність чи чоботарство? // Відродження. 1918. Ч. 132.
103. *Дудко Ф.* Цікаві цифри // Життя і Знання. 1937. Ч. 6. С. 190.
104. *Дудко Ф.* Числа // Відродження. 1918. № 193.
105. *Дудко Ф.* Що знайдено в домовині Ярослава Мудрого? // Вісті. 1944. № 41.
106. *Дудко Ф.* Ювілей проф. Володимира Дорошенка // Свобода. 1949. Ч. 255.
107. *Дудко Ф. С.* Україна перед 300 роками // Неділя. Львів, 1929. Ч. 16, 32—38.
108. *Дудко Х.* Жажливі воєнні винаходи // Життя і Знання. 1934. Ч. 11. С. 313—314.
109. *Дудко Х.* Чорне царство // Життя і Знання. 1935. Ч. 5. С. 136—139.

110. *Карпенко Ф.* Плазуни // Відродження. 1918. № 151.
111. *О-д.* Вістки з Волині // Краківські Вісті. Краків, 1942. Ч. 43.
112. *О-д.* Московські партизани в священничих рясах // Наше Слово. 1942. Ч. 4.
113. *О-д.* Нова знаходка з історії гайдамаччини // Наш Прапор. 1923. Ч. 41.
114. *О-д.* Про ціпний міст у Києві // Наш Прапор. 1923. Ч. 37.
115. *О-д.* Роздмухувачі громадського роздору // Український Голос. 1941. Ч. 14.
116. *О-д.* Розкопки чернігівського собору // Наш Прапор. 1923. Ч. 38.
117. *О-д.* Шевченківська Академія в Бересті // Наше Слово. 1942. Ч. 4.
118. *О-д.* Як іноді автори не пізнають своїх творів // Назустріч. 1934. № 18.
119. *Одуд.* А по вулиці йдуть мобілізовані до праці... // Український Голос. 1942. Ч. 19.
120. *Одуд.* Анахронізми // Україна. 1919. Ч. 66.
121. *Одуд.* Бідні вони... // Краківські Вісті. 1942. Ч. 101.
122. *Одуд.* Божа коровка // Український Голос. 1942. Ч. 5.
123. *Одуд.* Бракує теми, до біса!.. // Український Голос. 1943. Ч. 45.
124. *Одуд.* В добру дорогу! З нагоди виїзду за кордон Українського Наддніпрянського Хору // Діло. Львів, 1927. Ч. 22.
125. *Одуд.* В кімнаті Сталіна // Костошільські Вісті. Костошіль, 1942. № 2. [передрук із «Краківських Вістей»].
126. *Одуд.* Генії // Вісті. 1944. № 45.
127. *Одуд.* Геройство // Український Голос. 1941. № 11.
128. *Одуд.* Головне — правда // Україна. 1920. Ч. 123.
129. *Одуд.* Гримаси життя // Україна. 1919. Ч. 57.
130. *Одуд.* 21 і 22 // Українські Щоденні Вісти. Львів, 1941. Ч. 13.
131. *Одуд.* Дві задачі // Україна. 1919. Ч. 56.
132. *Одуд.* Дивіться на обрії // Український Голос. 1941. № 10.
133. *Одуд.* Дров'яне // Україна. 1919. Ч. 62.
134. *Одуд.* Духи // Український Голос. 1943. Ч. 13.
135. *Одуд.* «Еспанська муха» // Український Голос. 1943. Ч. 44.
136. *Одуд.* Зїзд радянських письменників у Москві // Назустріч. 1934. № 18.
137. *Одуд.* І бе Іона во чреві китовім // Український Голос. 1941. Ч. 7.
138. *Одуд.* І бисть глас лементу велій // Уманський Голос. Умань, 1941. Ч. 18.
139. *Одуд.* Інформатори // Україна. 1919. Ч. 54.
140. *Одуд.* Київські вражіння // Краківські Вісті. 1942. Ч. 25.
141. *Одуд.* Кияне на ловах у Африці // Неділя. 1930. Ч. 44—47.
142. *Одуд.* Колись і тепер // Українське Слово. Станиславів, 1920. Ч. 13.
143. *Одуд.* Кооперація на Волині й Поділлі // Краківські Вісті. 1942. Ч. 41.

144. *Одуд.* Країна Миліардерів // Україна. 1920. Ч. 125.
145. *Одуд.* Маняки // Український Голос. 1941. Ч. 6.
146. *Одуд.* На шовковому шнурі, чи на мотузці? // Український Голос. 1943. Ч. 60.
147. *Одуд.* «Не в один гуж» // Український Голос. 1942. Ч. 1(16).
148. *Одуд.* «Не життя, — а масляна» // Україна. 1920. Ч. 139.
149. *Одуд.* Нове про Т. Шевченка // Український Голос. 1943. Ч. 50.
150. *Одуд.* Паралелі // Україна. 1919. Ч. 52.
151. *Одуд.* Песимізм чи оптимізм? // Український Голос. 1941. Ч. 9.
152. *Одуд.* Пильнував дитину // Український Голос. 1941. № 56.
153. *Одуд.* Пишіть, люди, пишіть!... // Український Голос. 1943. Ч. 62.
154. *Одуд.* Потвора із серцем ідола // Український Голос. 1941. № 13.
155. *Одуд.* Приятельські розмови // Україна. 1919. Ч. 50.
156. *Одуд.* Прокляті редактори // Вісті. 1944. № 41.
157. *Одуд.* Різвятий чорт // Український Голос. 1942. Ч. 2.
158. *Одуд.* Стародавня йудейська поема з часів грузинського царя // Вінницькі Вісті. Вінниця, 1941. № 5.
159. *Одуд.* Точне обчислення // Україна. 1919. Ч. 63.
160. *Одуд.* Хай собі йдуть під усі вітри! // Вісті. 1944. № 42.
161. *Одуд.* Хто написав «Свгенія Онегіна» // Вісті. 1944. № 40.
162. *Одуд.* Хуторяни // Україна. 1920. Ч. 128.
163. *Одуд.* Цушпет // Український Голос. 1942. Ч. 3.
164. *Одуд.* Чоловік-дерево // Україна. 1919. Ч. 55.
165. *Одуд.* Що ти пишеш? // Український Голос. 1943. Ч. 55.[передрукована у берлінських «Вістях» (1943. № 50)]
166. *Одуд.* Як у нас пишеться критика // Наш Прапор. 1924. Ч. 3.
167. *Одуд.* Ф. «Українізація» // Голос Соціяліста. Київ; Прага; Львів, 1924. 36. 1. С. 31—39.
168. *Ф. Д.* Аліанти перед тяжкою зимою // Наше Слово. 1942. Ч. 31.
169. *Ф. Д.* Видобування скарбів із морського дна // Життя і Знання. 1932. Ч. 12. С. 351—353.
170. *Ф. Д.* Винахід сухого льоду // Життя і Знання. 1932. Ч. 7. С. 216.
171. *Ф. Д.* Доктор Степан Федак // Календар-альманах «Дніпро» на звичайний рік 1938. Львів, 1937. С. 127—128.
172. *Ф. Д.* Заснування Т-ва «Просвіти» в Бересті // Наше Слово. 1942. Ч. 8.
173. *Ф. Д.* На згарищах // Наше Слово. 1942. Ч. 18.
174. *Ф. Д.* На могилі Олекси Стороженка // Наше Слово. 1943. Ч. 2. [передруковано у численних українських часописах періоду Другої світової війни та у «Свободі» (Джерзі Сіті, 1952. Ч. 36)].
175. *Ф. Д.* «Новая политическая ситуация» // Відродження. 1918. № 183.

176. *Ф. Д.* Олександр Македонський у пустині // Наше Слово. 1942. Ч. 31.
177. *Ф. Д.* Пам'ятник Богдана Хмельницького в Києві // Народний ілюстрований календар «Просвіти» на переступний рік 1936. Львів, [1935]. С. 57—59.
178. *Ф. Д.* Поділ людей світа на раси // Народний ілюстрований календар «Просвіти» на переступний рік 1936. Львів, [1935]. С. 11, 12.
179. *Ф. Д.* Пропадають діти // Наше Слово. 1942. Ч. 21.
180. *Ф. Д.* Святочні концерти // Наше Слово. 1942. Ч. 13.
181. *Ф. Д.* Сергій Закрасняний // Календар-альманах «Дніпро» на переступний рік 1940. Львів, 1939. С. 135—136.
182. *Ф. Д.* Чи їхати до Німеччини? // Наше Слово. 1943. Ч. 8.
183. *Ф. Д.* Як позбутися вошей? // Наше Слово. 1942. Ч. 37.
184. *Федір Д.* Для гроша: картина нашої дійсности // Новий Час. Львів, 1932. Ч. 6.
185. *Чугайстер Трифон.* Воли наші, волики... // Наше Слово. 1942. Ч. 5.
186. *Чугайстер Трифон.* «Де згода в семействі»... // Наше Слово. 1942. Ч. 3.
187. *Чугайстер Трифон.* Наші політики // Наше Слово. 1942. Ч. 2.
188. *Чугайстер Трифон.* «Подай, Господи» і «Тобі, Господи» // Наше Слово. 1942. Ч. 1.
189. *Ш. М.* Українські журнали на Радянській Україні в 1929 р. // Нові Шляхи. Львів, 1930. Т. 9. кн. 10—12.
190. *Шнак.* «Гайдамацьке кубло» // Наш Прапор. 1924. Ч. 1(45).
191. *Шнак М.* Член Державної Думи і народня просвіта // Рада. Київ, 1908. Ч. 221.

Olesia Drozdovska

FEDIR DUDKO (1885—1962): JOURNALISTIC AND EDITORIAL ACTIVITIES

This article deals with the research of journalistic, publicistic and editorial activities of F. Dudko. A considerable amount of the scholarship has been devoted to the study of his literary heritage. However, journalistic, publicistic and editorial activities remain out of the scholarly discourse and await the rigorous and unbiased research. This situation is due, first of all, to the fact that many important facts of his collaboration with the media are recorded only in the press. The article reproduces a linear biography of F. Dudko. The little-known fragments of his life and activities during the Ukrainian Revolution of 1917—1921s and the

1920—30s are introduced into the scholarship. The article's findings show that F. Dudko's publications were published under the pseudonym of Did Yakiv in the «Vidrodzhennia» newspaper. We have elucidated the facts of F. Dudko's collaboration with newspapers and magazines «Vidrodzhennia», «Zhyttia i Znannia», «Nazustrich», «Nash Prapor», «Nashe Slovo», «Nedilia», «Rada», «Ukraiina», «Ukrainskyi Holos» and others as well as the participating in the creation of the «Izhak» magazine, editing of «Horokhivski Visti», «Kovelske Slovo» and others. More than 190 of his journalistic texts have been identified and introduced into scholarly circulation. Their bibliographic checklist has been compiled. The article analyzes the problematic-thematic spectrum and genre palette of the journalistic heritage of F. Dudko. It is highlighted that he mainly used such an artistic and journalistic genre as a feuilleton. He raised the problems of the absence of Ukraine in the information space of Europe. Additionally, F. Dudko stressed the importance of such Ukrainian mass media that would promote the idea of Ukrainian statehood, as well as honestly inform abroad about the developments in Ukraine. He highlighted the dominance of the Russian and Ukrainian-language anti-Ukrainian press. The journalist also drew attention to the issues of quality of written language, the culture of proper quoting texts of other authors (academic integrity) and so on. We conclude that F. Dudko left an invaluable journalistic and publicistic legacy, which yet requires its rigorous bibliography, systematization and rethinking.

Keywords: Fedir Dudko, the Ukrainian press, journalistic and editorial activities.

УДК 32-051(477)"18/19"

Ольга Катола

СЕРГІЙ ШЕЛУХИН (1864—1938): ІНТЕЛЕКТУАЛ-
ДЕРЖАВНИК НА СЛУЖБІ УКРАЇНИ

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2019-9\(27\)-22](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2019-9(27)-22)

Досліджено громадсько-політичну, державницьку та наукову діяльність Сергія Шелухина в контексті історичних реалій кінця XIX — першої третини XX ст., з'ясовано наповненість його творчого, літературного, доробку. Акцентовано місце і роль вченого у